

СЕКЦІЯ 1. ФІЛОСОФІЯ ТА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В УМОВАХ ВІЙНИ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-453-8-1>

КОЛЕКТИВНА РЕФЛЕКСІЯ ЯК ФІЛОСОФІЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Адамян Г. Р.

*магістр філософії, завідувач відділу мистецтв
Обласна бібліотека для молоді імені Михайла Світлова
м. Дніпро, Україна*

Виходячи з концепції категоричного імперативу Канта поведінка індивідуума повинна стати критерієм загального закону для суспільства. [2, с. 96]. Універсальність моральних принципів у контексті воєнного часу, коли захист свободи, життя та прав людини стає моральним зобов'язанням кожного члена суспільства, набуває субстанціальний та навіть трансцендентний сенс. У надскладних умовах, які створила для українців повномасштабна агресія росії, соціальна відповідальність набуває особливого значення та ваги. Солідарність в суспільстві, дотримання моральних норм під час надважких випробувань стає концептуальною основою та загальною задачею суспільства.

Інтерсуб'єктивність українського суспільства, сконцентрованість на досягненні основної загальної задачі – перемоги у боротьбі за незалежність та цілісність нашої держави, вимагає від кожної особистості генерованих зусиль.

Кожна людина, як індивід несе відповідальність перед суспільством за свій вибір та за наслідки свого вибору для сучасного суспільства та наступних поколінь. У ситуації війни та невизначеності це відкриває нові моральні горизонти, вимагаючи від людини обирати дії, які сприяють захисту свободи, миру, цілісності держави та захищають гідність та свободу не лише сучасного суспільства, а навіть наступних поколінь українців. Свідоме уникнення відповідальності призведе до повної втрати національної ідентичності, власної сутності та моралі.

З погляду Гегеля, який у своїй філософії завжди наголошував на важливості духу народу та значущості ролі держави, як представника та виразника колективної волі суспільства, і який бачив в національному об'єднанні єдиний шлях до досягнення вищих моральних,

національних та загальнодержавних цілей. [1, с. 143], загальна соціальна відповідальність, в першу чергу, це служіння народу та державі, як виразнику народних інтересів, підтримка суспільних інститутів, які несуть головну відповідальність за дотримання захисту та загального порядку під час війни.

Усі народи мають свою неповторну унікальну народну душу «Volkgeist» – геній, дух нації, народна душа, зверхіндивідуальна субстанція, народний дух, як єдина Душа, єдиний організм, єдиний колективний розум, який несе в собі загальний духовний мімесис народу з єдиним морально-психічним складом, характер української нації, як колективне несвідоме, яке базується на спільній мові, культурі, традиціях та історії. Єдність народу базується на усвідомленні цієї культурної спадщини та духовних зв'язків.

І тут само собою виникає поняття етики та моральної відповідальності за іншого, етичне життя починається з усвідомлення відповідальності перед ближнім, особливо у буремні часи. Війна стає викликом для гуманізму і закликом до дій, що підтримують людську та моральну гідність.

Якщо замислитися про природу зла та політичну відповідальність стає зрозумілим, що пасивне прийняття аморальних дій через конформізм є жахливим шляхом до прірви; активне протистояння несправедливості стає необхідним, тому що відповідальність за майбутнє суспільства лежить на кожному з нас.

Етика відповідальності за іншого містить в собі усвідомлення відповідальності перед ближнім, особливо у часи глобальної невизначеності. Війна завжди стає викликом для гуманізму і закликом до дій для кожної особистості, необхідність підтримувати людську гідність та національну ідентичність усього народу.

Спільне благо та громадська єдність, спільні цінності та закони призводять до єдності духу народу та нації яка лише завдяки своїй з'єднаності може зберегти свій суверенітет, національну ідентичність та самовизначення.

Держава є виразником суб'єктивного духу народу і повинна мати єдину мету направлену на реалізацію свободи та справедливості.

Концепція національної єдності та національної свідомості, волі та духовної сили, як основних чинників, що здатні забезпечити існування нації забезпечують ідентичність через освіту, культуру і політичну боротьбу. Через організацію і дисципліну українська нація зможе зберегти свою державність та подолати усі перешкоди, які представляє сьогодні росія.

Українське суспільство в умовах війни – це приклад великої соціальної відповідальності та свідомого ставлення до майбутнього

країни. Філософські питання, що виникають у цей час, допомагають зрозуміти глибину змін, які відбуваються в людській свідомості та громадському житті. Ця боротьба за існування об'єднує людей навколо спільної мети – збереження незалежності й національної ідентичності; глибше підкреслює важливість спільних цінностей, історії та культури як основних чинників для збереження національної ідентичності.

Українське суспільство в умовах війни та кожен українець, як особистість, – це приклад великої соціальної відповідальності, мужності, витривалості, згуртованості та свідомого ставлення до майбутнього країни.

Глибинний духовний етерналізм українського народу, вірність традиціям, самоорганізованість та підтримка один одного допоможе зберегти національну ідентичність та вистояти Україні в часи найважчих поневірянь.

Література:

1. Гегель, Г. В. Ф. Основи філософії права, або природне право і державознавство / пер. з нім. Р. Осадчука та М. Кушніра. Київ : «Юніверс», 2000. 336 с.

2. Кант, І. Критика чистого розуму / пер. з нім. та приміт. І. Бурковського. Київ : «Юніверс», 2000. 504 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-453-8-2>

ЕВОЛЮЦІЯ ЯЗИЧНИЦЬКИХ ВІРУВАНЬ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Вашкевич В. М.

*доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри соціальної філософії, філософії освіти
та освітньої політики*

*Український державний університет імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

Дослідження українських язичницьких вірувань є важливою складовою розуміння культурних і релігійних трансформацій, які відбулися у Київській Русі в процесі християнізації. Ці трансформації залишили глибокий слід в історичній пам'яті народу, відображаючи синтез